

De trieste visser in het hart van Groningen

MARCEL LOODEN

GRONINGEN Het monument ter nagedachtenis aan Jozef Israëls in de stad Groningen bestaat 100 jaar. Zondag zet de Synagoge Groningen aan de Folkingerstraat het in de schijnwerpers.

De synagoge heeft voor die dag fietstochten uitgezet die de deelnemers langs veelal 'Joodse herdenkingstekens' voeren. „En natuurlijk voert de route ook langs het Jozef Israëls-monument“, zegt directeur Geert Volders.

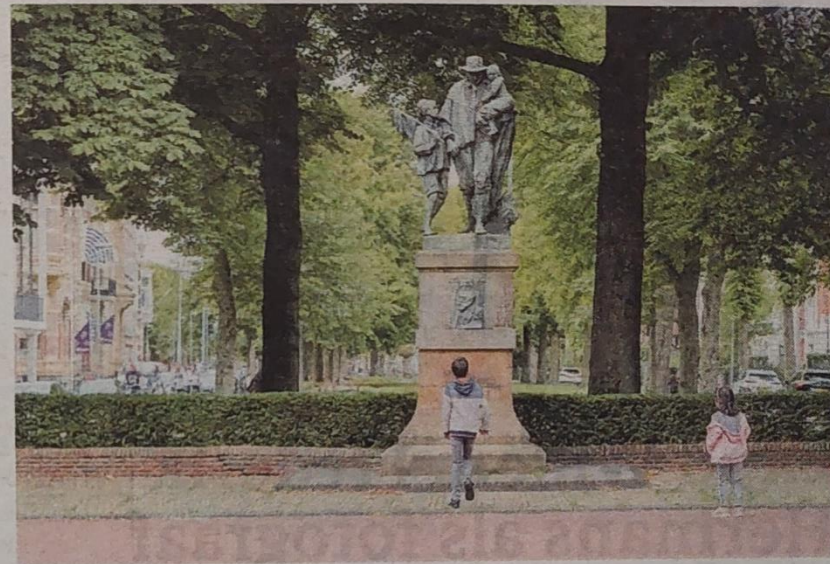
Het monument, een groot standbeeld, staat op het Hereplein, op een centrale plek dus in de stad. Het laat figuren zien uit *Langs moeders graf*, een schilderij van Israëls. Een trieste ogende visser die zijn zoon bij de hand houdt en zijn dochttertje op zijn arm draagt. Ze lopen langs een kruis. In de sokkel is de beeltenis van Jozef Israëls te zien.

Hij werd in 1824 in Groningen geboren en bracht zijn kinder- en jongensjaren door in de stad. Hij ontdekte er zijn talent voor het schilderen. Hij kreeg les van verschillende leermeesters. Als tiener verliet hij Groningen, om zich te vestigen in Amsterdam. In de decennia die volgden, woonde en werkte hij ook in Parijs en Den Haag en ontwikkelde hij zich tot een groot en ook in het bui-

Het beeld ter ere van Jozef Israëls werd in 1922 onder grote belangstelling gepresenteerd. Rechts het beeld nu op een doordeweekse dag.

FOTO ARCHIEF/MARJORIE NOË

tenland gerespecteerd kunstenaar. Hij leerde het leven van de vissers aan de Noordzeekust kennen en schiep op basis van die kennis *Langs moeders graf*.

Israëls overleed in 1911 en heel snel klonk in Groningen de roep om een standbeeld. De herinnering aan zo'n beroemde zoon moest levend worden gehouden, was de mening van menigeen. Het initiatief voor het beeld werd genomen door het Groninger Kunstlievend Genootschap Pictura. Abraham Hesselink was de beeldhouwer die in de arm

werd genomen en die het monument vervaardigde. Dat alles ging niet zonder slag of stoot. In het Historisch Jaarboek Groningen schreef Ellie Komrij enkele jaren geleden uitvoerig over de wordingsgeschiedenis van het beeld.

Het werd in 1922 onthuld en kreeg zo zijn vaste plek in de stad. De trieste visser en zijn kinderen werden onderdeel van het stadsleven. Hoe dierbaar ze de Groningers waren, werd duidelijk na de Tweede Wereldoorlog. In de oorlog was het beeld, Joods als Israëls was, van de sokkel

gehaald en zwaar beschadigd. Na de bevrijding werd het snel hersteld, onder leiding van beeldhouwer Willem Valk. De Stadgers wilden en kregen hun visser terug.

„Het beeld werd in de jaren die volgden de plek waar op 4 mei werd herdacht“, zegt Volders. „Het monument kreeg zo een nog centralere plek in de stad. Het hield die functie tot 1977 toen het huidige Joodse monument in gebruik werd genomen.“ Dat nieuwe monument deed geen afbreuk aan de positie die de trieste visser, zijn zoon en dochttertje had-

den in de stad en nog altijd hebben, 100 jaar na hun 'inwijding'.

De fietstochten van zondag worden *Art to Remember* genoemd. „Ze zijn al bijna uitverkocht, we hebben het maximaal aantal deelnemers“, zegt Volders. „De aanleiding is een expositie die we nu in de synagoge hebben, over het Joods monument. De fietsers zien bijvoorbeeld het kunstwerk Sint Joris en de Draak van Oswald Wenkebach, het monument op de Joodse begraafplaats aan de Denpenlaan en kunstwerken in de vroegere Joodse buurt.“